

УДК 354.32

Л. М. Грень,
к. пед. н., доцент,
Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", м. Харків

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ: АНАЛІЗ ТЕМАТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

L. Gren,
Candidate of pedagogic sciences, Associate professor, NTU "KhPI", Kharkiv

STATE MANAGEMENT OF VOCATIONAL TRAINING: ANALYSIS OF SCIENTIFIC LITERATURE THEMATIC DIRECTION

Статтю присвячено аналізу тематичного спрямування наукової літератури з державного управління розвитком професійно-технічної освіти як вітчизняних дослідників, так і дослідників інших країн (монографії, дисертаційні дослідження). Наведено класифікацію напрямів досліджень проблематики державного управління розвитком професійно-технічної освіти. Перспективними напрямками проблематики державного управління функціонування та розвитку системи професійно-технічної освіти є дослідження основних нормативно-правових актів (законів, постанов, наказів, листів), що регламентують діяльність установ і закладів системи професійно-технічної освіти; аналіз наукових статей як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників з означеної проблематики; аналіз міжнародного досвіду у розв'язанні актуальних сучасних і стратегічних завдань, що стоять перед професійно-технічною освітою.

The article is dedicated to analyzing thematic direction of scientific literature on state management of vocational training's development by both native and foreign researchers (monographs, dissertation theses). There is given classification of research directions relating to the problematic of state management of vocational training's development. Perspective directions in the problematic of state management of vocational training system's functioning and development are researches of new normative acts (laws, decrees, orders, letters) that regulate the activities of vocational training system organizations and establishments; analysis of scientific articles by both native and foreign researches in the stated problematic; analysis of international experience in solving topical current and strategic tasks facing vocational-and-technical training.

Ключові слова: державне управління розвитком системи професійно-технічної освіти; ефективні механізми управління, державно-управлінський вплив; монографії; дисертаційні дослідження; науково-комунікативні заходи; децентралізація управління професійно-технічною освітою; управління якістю освіти; сфера вищої професійної освіти.

Key words: state management of vocational training system's development; efficient management mechanisms, state managerial influence; monographs; dissertation theses; scientific-and-communicative events; decentralizing of vocational training management; education quality control; the sphere of higher vocational education.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

Одним із першочергових завдань реалізації стратегії державної кадрової політики є реформування системи професійно-технічної освіти з метою забезпечення здобуття якісної освіти, підвищення престижу робітничих про-

фесій. Розроблення державних стандартів з нових робітничих професій, оновлення чинних державних стандартів, налагодження взаємодії держави та суб'єктів підприємницької діяльності сприяють створенню сучасної системи підготовки кваліфікованих кадрів, здатних до постійного вдосконалення фахової майстерності і до змін

видів професійної діяльності. Виконання Конституції України, Законів України "Про освіту", "Про професійно-технічну освіту", "Про охорону праці", Указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства освіти і науки України, Міністерства молоді та спорту України, Закону України "Про Національну програму інформатизації", Державного стандарту професійно-технічної освіти, консолідація зусиль органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, навчальних закладів, роботодавців, науковців і громадських об'єднань має на меті забезпечити подальший розвиток системи професійно-технічної освіти, підвищити її престижність. Адже "ефективне державне управління має базуватися і здійснюватися, як переконливо свідчить світовий і вітчизняний досвід, на сучасній науковій основі, розширенні масштабів наукових досліджень та їх використання у практиці" [11]. У контексті нашої статті це підтверджується рядом наукових праць дослідників з розвитку державного управління у сфері професійно-технічної освіти.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика державного управління розвитком освіти й професійно-технічної освіти, зокрема, знайшла своє відображення у дослідженнях багатьох вітчизняних науковців: В.Т. Александрова, О.Л. Валевського, Д.І. Дзвінчука, С.М. Домбровської, Л.А. Майбороди, В.М. Мороза, Л.М. Петренко, Л.П. Пуховської, В.О. Радкевич, В.П. Садового, В.В. Тертички та ін., які працюють над покращенням її стану на державно-освітньому рівні.

Останнім часом проблематика державного управління розвитком професійно-технічної освіти набула неабиякої популярності серед вітчизняних дослідників, серед яких на особливу увагу заслуговують наукові роботи В.М. Аніщенка, В.С. Болгаріної, Т.В. Волкової, Н.О. Величко, І.В. Гириловської, В.А. Григор'єва, Г.В. Єльнікової, Д.О. Закатнова, Л.Д. Кузьмінської, Л.А. Майбороди, В.М. Манько, Л.В. Нестерової, Ю.С. Палькевича, Л.В. Романової, В.І. Свистун, П.Б. Семенова, Т.Ю. Чернової, В.В. Ягупова та ін. Безумовно, вищенаведений перелік не є повним, адже питання державного управління не можуть бути вичерпаними у межах окремих напрямів наукових досліджень, а і продовжують перебувати серед популярних напрямів наукових пошуків.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті — провести аналіз змістовної спрямованості наукових досліджень, тематика яких пов'язана з державним управлінням розвитком професійно-технічної освіти.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Переважно велика кількість досліджень з розвитку державного управління свідчить про неабияку увагу дослідників нашої країни до відповідної проблематики.

Аналіз тематичної спрямованості наукових досліджень проблематики державного управління функціонуванням та розвитком системи професійно-технічної освіти можна провести за такими напрямками, а саме: аналіз наукових статей, монографій, науково-комунікативних заходів, нормативно-правових документів тощо. З огляду на обмеженість обсягів цієї публікації нами було прийнято рішення про можливість зосередження на аналізі тематичного спрямування монографій і дисертаційних досліджень.

Серед таких досліджень є монографія В.Т. Александрова "Державні механізми управління якістю неперервної освіти в Україні" (викладено результати досліджень якості освіти, науково-теоретичного обґрунтування та практичного впровадження рекомендацій, пропозицій і розробок щодо створення в Україні сучасної системи державного управління якістю неперервної освіти. Систематизовано та обґрунтовано методи дослідження механізмів управління якістю всіх рівнів неперервної освіти в Україні. Виявлено проблеми державних механізмів управління якістю неперервної освіти та запропоновано шляхи їх вирішення як на центральному, так і на регіональному рівні управління) [1]. У дослідженні Г.В. Єльнікової "Управління розвитком професійно-технічної освіти в сучасних умовах: теорія і практика" розкрито теоретичні основи та методологічні засади управління розвитком професійно-технічної освіти в умовах ринкової економіки, висвітлено світові та вітчизняні моделі управління розвитком освітніх систем, представлено економічні аспекти управління, подано розгорнуту характеристику умов та перспектив інституціоналізації соціального партнерства в управлінні розвитком професійно-технічної освіти та досліджено розвиток організаційної культури професійно-технічних навчальних закладів [21]. У монографії В.І. Свистун, Г.В. Єльнікової, Д.Д. Айстраханова та ін. "Децентралізація управління професійно-технічною освітою" досліджено широкий спектр методологічних, теоретичних та практичних проблем децентралізації управління професійно-технічною освітою (ПТО); здійснено аналіз об'єктивних закономірностей децентралізації управління ПТО, пріоритетних чинників розвитку управління ПТО в умовах його децентралізації, обґрунтовано концептуальні засади, методологічні основи децентралізації управління ПТО в умовах сучасного ринку праці, з'ясовано визначальні чинники розвитку управління освітою, здійснено порівняльну характеристику жорсткого, вертикального і м'якого горизонтального управління ПТО, запропоновано можливі варіанти моделей децентралізації управління ПТО й концептуальні підходи до розподілу повноважень органів освіти і науки на загальнодержавному та регіональному рівнях, висвітлено концептуальні підходи до управління професійно-технічними навчальними закладами (ПТНЗ) в умовах децентралізації управління ПТО, теоретичні та методичні засади децентралізації управління ПТНЗ у регіоні, представлено економічні аспекти розвитку системи ПТО в умовах сучасного ринку праці [6]. У дослідженні В.М. Аніщенка, Д.О. Закатнова, С.І. Здіорук та ін. "Напрями реформування системи професійно-технічної освіти в умовах європейської інтеграції" розглянуто теоретичні основи модернізації та реформування системи професійно-технічної освіти України, сформульовано практичні рекомендації щодо вдосконалення функціонування як системи ПТО в цілому, так і професійно-технічних навчальних закладів. В основу запропонованої сукупності заходів щодо реформування й модернізації професійно-технічної освіти покладено особистісно орієнтовану парадигму освіти і компетентнісний підхід до підготовки кваліфікованих робітників. У монографії також висвітлено організаційно-педагогічні засоби підвищення ефективності процесу управління ПТО, надано рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування системи професійно-технічної освіти [12]. У роботі В.С. Болгаріної, В.А. Григор'євої, Г.В. Єльнікової, В.І. Свистун, П.Б. Семенова, Т.Ю. Чернової "Взаємодія суб'єктів управління професійно-технічною освітою: теорія і практика" досліджено широкий спектр методологічних, теоретичних і практич-

них проблем взаємодії суб'єктів управління професійно-технічною освітою (ПТО); у межах цієї роботи проведено аналіз сучасних підходів науковців до розуміння взаємодії як міждисциплінарної категорії, обґрунтовано механізми взаємодії суб'єктів управління професійно-технічною освітою, культурологічні засади управлінської діяльності керівника професійно-технічного навчального закладу як суб'єкта управління ПТО, науково-методичні аспекти підготовки до взаємодії суб'єктів управління ПТО, основні аспекти розвитку соціального партнерства як форми взаємодії суб'єктів управління ПТО і роботодавців [3]. У монографії В.І. Свистун, Г.В. Єльнікової, Л.М. Петренко "Вплив трансформації ринкової економіки на управління розвитком професійно-технічної освіти" обґрунтовано особливості ринкової трансформації економіки України та її зв'язок з основними напрямками розвитку ПТО, висвітлено вплив трансформаційних процесів на управління розвитком ПТО в умовах ринкової економіки, з'ясовано вплив трансформацій ринкової економіки на економічну ефективність управління розвитком ПТО, проаналізовано ринкові механізми стимулювання розвитку ПТО, обґрунтовано теоретичні основи управління маркетингом системи ПТО в умовах ринкової економіки та запропоновано модель управління маркетингом ПТО, висвітлено динаміку і тенденції соціального партнерства як чинника управління розвитком ПТО в умовах ринкової економіки [4]. У монографії П.Г. Лузан, В.М. Манько, Л.В. Нестерової, Л.В. Романової "Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників" розкрито теоретичні основи та методологічні засади управління розвитком професійно-технічної освіти в умовах ринкової економіки, висвітлено світові та вітчизняні моделі управління розвитком освітніх систем, представлено економічні аспекти управління, подано розгорнуту характеристику умов та перспектив інституціоналізації соціального партнерства в управлінні розвитком професійно-технічної освіти та досліджено розвиток організаційної культури професійно-технічних навчальних закладів [20].

Цікавим напрямом, що не входить до напрямів окресленого нами аналізу, але вважаємо, що слід звернути увагу, є термінологічний словник О.В. Аніщенко, Н.В. Смоляної "Теоретичне і виробниче навчання у професійно-технічних навчальних закладах: короткий термінологічний словник" (містить різноманітний інформаційно-довідковий матеріал з теорії, історії, методики теоретичного й виробничого навчання у професійно-технічних навчальних закладах) [2]; науково-допоміжний бібліографічний покажчик "Педагогічні засади децентралізації управління професійно-технічною освітою" (складається із двох тематичних розділів: "Законодавчі та нормативно-правові акти в галузі професійно-технічної освіти України (1991—2012)" та "Наукова література" (упорядник С.Б. Капран) [14].

Разом із тим, не зважаючи на високий рівень наукового напрацювання з означеної проблематики, питання управління розвитком професійно-технічної освіти передбачають подальших ретельних пошуків вдосконалення цієї сфери на державному рівні і залишаються відкритими для подальших наукових розробок, адже якісні інструменти управління освітнім процесом сприяють формуванню перспективної стратегії його розвитку.

Наступним напрямом аналізу до визначеного нами кола напрямів є дисертаційне дослідження І.М. Сікорської "Удосконалення державного управління вищою освітою в контексті європейської інтеграції", 2006 (виокремлені етапи розвитку національної вищої освіти, виявлена

динаміка розвитку взаємин вищої школи і державного управління в низці "міжнародний простір — держава — регіон — ВНЗ"; змістовно виділений пріоритет держави, яка виступає структуроутворюючим фактором функціонування вищої освіти; здійснено теоретичне обґрунтування і запропоновані практичні рекомендації з удосконалення державного управління вищою освітою в контексті європейського вибору [19].

На особливу увагу заслуговує дисертаційне дослідження О.В. Поступної "Механізми державного управління вищою освітою на регіональному рівні", 2009 (здійснено теоретичне обґрунтування і запропоновані практичні рекомендації з удосконалення механізмів державного управління вищою освітою на регіональному рівні, узагальнено теоретичні засади державного управління галуззю. За допомогою системного підходу розглянуто вищу освіту як об'єкт державного управління, виявлені особливості управління на рівні регіону; обґрунтовано існуючі моделі управління освітньою сферою; удосконалено підходи до розширення горизонтальних зв'язків внутрішньої організаційної структури управління вищою освітою на рівні регіону; розроблено основні положення концепції щодо управління вищою освітою на регіональному рівні, що визначають систему принципів, цілей завдань, пріоритетних напрямів і методів діяльності органів державної влади в межах адміністративно-територіальної одиниці. Головна мета концепції полягає у створенні конкретних механізмів і умов для розвитку доступної та якісної системи вищої освіти відповідно до вимог суспільства, що динамічно розвивається, запитів особистості та потреб держави з найповнішим використанням регіональних можливостей) [17].

На наш погляд, таким, що заслуговує на велику увагу і має важливе практичне значення, є дисертаційне дослідження Л.І. Коробко "Державне регулювання системи професійно-технічної освіти в Україні", 2008. Робота присвячена розробці теоретичних засад удосконалення державного регулювання системи професійно-технічної освіти. Досліджено особливості державного регулювання системи професійно-технічної освіти. Доповнено перелік функцій професійно-технічної освіти. Запропоновано систему оцінювання підготовленості випускників професійно-технічних навчальних закладів. Розроблено практичні рекомендації щодо створення Центру розвитку професійно-технічної освіти при Міністерстві освіти і науки України. Проаналізовано сучасний стан розвитку системи професійно-технічної освіти. Проведено аналіз тенденцій діяльності професійно-технічних навчальних закладів України. Досліджено особливості діяльності професійно-технічних навчальних закладів Запорізької області.

Запропоновано розвинути структуру мережі професійно-технічних навчальних закладів шляхом створення на їх базі ресурсних центрів.

Досліджено державне замовлення в системі професійно-технічної освіти. Удосконалено механізм багатоканального фінансування системи професійно-технічної освіти [8].

У дисертації С.В. Григанської "Державне регулювання системи вищої освіти в Україні" (2008) подано теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання вдосконалення державного регулювання системи вищої освіти шляхом визначення напрямів і механізмів його вдосконалення; запропоновано створити координаційну раду при Президенті України з метою координації та контролю за виконанням різноманітних освітніх програм та проєктів. Також запропоновано удосконалити оцінювання якості вищої освіти шляхом інституціоналізації

громадського контролю в особі Громадської асоціації контролю діяльності вищих навчальних закладів. Основним призначенням такої організації має стати розробка спільно з Державною службою зайнятості України та її регіональними відділеннями єдиних критеріїв оцінювання якості освітніх послуг для різних типів вищих навчальних закладів, координація розвитку системи вищої освіти із ринком праці [5].

У дисертаційному дослідженні С.А. Мороз "Механізми державного управління розвитком трудового потенціалу вищих навчальних закладів України" (2017) здійснено теоретичне обґрунтування наукових засад і концептуальних підходів щодо напрямів вдосконалення змісту та практики використання механізмів державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ. Досліджено особливості взаємодії інституту держави та інституції університету в контексті змісту темпоральних та просторових змін. Розкрито зміст системи та структури трудового потенціалу ВНЗ та визначено напрями державно-управлінського впливу щодо розвитку їх якості та підвищення ефективності функціонування. Висвітлено результати аналізу системи трудових можливостей ВНЗ та розроблено рекомендації щодо удосконалення змісту і практики використання окремих механізмів державного управління та умов ефективності їх комбінування. Визначено основні об'єкти державного управління, безпосередній вплив на які забезпечує розвиток трудового потенціалу ВНЗ. Запропоновано напрями удосконалення адміністративно-організаційного механізму державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ за рахунок експертного оцінювання рівня розвитку його ресурсної складової [10].

Серед досліджень зарубіжних вчених можна виділити дисертаційне дослідження Р.В. Ростовського "Державне регулювання сфери вищої професійної освіти" (2008), де проаналізовано ключові ідеї державної освітньої політики у сфері вищої професійної освіти; дано аналіз внутрішніх проблем організації економічного механізму системи вищої професійної освіти; проаналізована економічна поведінка вищих навчальних закладів професійної освіти; тенденції розподілу й ефективності використання кадрів вищої кваліфікації по галузям економіки; вплив організаційно-економічного механізму державної освітньої політики на економіку країни з позиції дослідження якісних характеристик інструментів управління освітнім процесом. Запропонована методологія формування організаційно-економічного механізму державної освітньої політики у сфері вищої освіти, спрямованого на формування перспективної стратегії розвитку [18]; "Довідник з технічної та професійної освіти та навчальні дослідження" Ф.Раунера та Р. Макліна — перший у своєму роді довідник, в якому особлива увага приділяється методам досліджень і дослідженням у професійно-технічній освіті. Секції книги присвячені конкретним аспектам цієї галузі, починаючи з презентації генезису досліджень професійно-технічної освіти. Крім того, автори проводять дослідження в області політики, планування та практики. Розглянуто різні галузі досліджень професійно-технічної освіти, в тому числі, з фахових дисциплін. Тематичні дослідження ілюструють різні підходи до дослідження технічного професійного навчання, а в заключному розділі книги представлені методи дослідження, в тому числі методи співбесіди і спостереження, а також експерименти і розробки. В цьому довіднику міститься всебічний огляд досліджень технічного професійного навчання в міжнародному контексті і приділяється особлива увага методам досліджень [23].

У роботі Ч. Чжао та Ф. Раунера "Галузі досліджень професійної освіти" представлено огляд деяких фундаментальних тем міжнародної технічної і професійної освіти і навчання (ТПОН), наприклад, генезис досліджень ТПОН, галузі досліджень ТПОН, розробка навчальних програм, планування й розробка ТПОН, методи досліджень ТПОН та ін. Міжнародний довідник з технічного та професійного навчання та навчання (Rauner / Maclean), опублікований у 2009 році компанією Springer, був першим, що забезпечив всебічне охоплення досліджень ТПОП в міжнародному контексті та врахував особливу увагу методам дослідження. В цій новій книзі основна увага приділяється наданню більш доступного огляду основних тем з міжнародних досліджень професійної технічної освіти [24].

Наукове дослідження А. Барабаша й Ф. Раунера "Робота й освіта в Америці: мистецтво інтеграції" — перше всеохоплююче видання з професійної освіти та навчання (ПОН) або професійної й технічної освіти (ПТО) у Сполучених Штатах Америки, надає уявлення про різноманітні проблеми у цій галузі досліджень. Наданий матеріал структуровано відповідно до критеріїв, що застосовуються, а також теоретичних обговорень у рамках ПОН. Висвітлені теми є актуальними і включають: освіту проти кваліфікації, проблему локалізації проти глобалізації в управлінні, професійно-технічну освіту у вищій освіті, консультування з питань кар'єри, а також стажування у США. У цій роботі підтверджується значущість кар'єри і технічної освіти як для людини, так і для ринку праці [22].

Перелік досліджень з даної проблематики є таким, що не претендує на вичерпність.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Беручи до уваги вищенаведене, вважаємо за можливе опрацювати класифікацію напрямів досліджень проблематики державного управління розвитком професійно-технічної освіти і сформулювати такі висновки.

По-перше, проблематика професійно-технічної освіти та питання державного управління, пов'язані з її розвитком та удосконаленням, постійно перебувають у межах кола наукової уваги дослідників. Разом з тим, питання подальшого розвитку професійно-технічної освіти потребують на додаткову увагу науковців. Від ефективності підготовки кваліфікованих робітників залежить позиція нашої країни на ринку праці як у самій країні, так і за її межами.

По-друге, проаналізовані наукові дослідження свідчать про необхідність подальшої роботи з удосконалення державного регулювання системи професійно-технічної освіти, також удосконалення оцінювання підготовленості випускників професійно-технічних навчальних закладів в контексті європейського вибору.

По-третє, престижності робітничих професій сприятиме подальша увага з боку держави у розв'язанні питання удосконалення змісту та практики використання механізмів державного управління системою професійно-технічної освіти на державному та регіональному рівнях.

По-четверте, класифікація напрямів досліджень проблематики державного управління розвитком професійно-технічної освіти може мати вигляд:

1. Державні механізми управління якістю освіти (В.Т. Александров, С.В.Григанська, С.М. Домбровська, В.І. Луговий, Ю.О. Молчанова, В.М. Мороз, С.А. Мороз, О.В. Поступна, Н.Г. Протасова, В.П. Садковий, В.Ю. Степанов та ін.).

2. Удосконалення змісту та практики використання механізмів державного управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ (С.М. Домбровська, О.В. Жадан, О.О. Коцмировська, В.М. Мороз, С.А. Мороз, Ю.Г. Падафет, Т.В. Покотило, В.О. Сивоконь, Н.В. Статівка та ін.).

3. Управління розвитком ПТО в умовах ринкової економіки (Г.В. Єльнікова, Л.І. Коробко, С.В. Крисюк, В.М. Огаренко, В.І. Свистун, Л.М. Петренко, Т.Ю. Чернова та ін.).

4. Децентралізація управління ПТО (Д.Д. Айстраханов, Г.В. Єльнікова, В.І. Свистун, Т.Ю. Чернова та ін.).

5. Модернізація та реформування системи ПТО (В.М. Аніщенко, Д.О. Закатнов, С.І. Здіорук, Л.І. Коробко та ін.).

6. Механізми взаємодії суб'єктів управління ПТО (В.С. Болгаріна, В.А. Григор'єва, Г.В. Єльнікова, В.І. Свистун, П.Б. Семенов, Т.Ю. Чернова та ін.).

7. Механізми державного управління вищою освітою й освітою ПТО на регіональному рівні (С.М. Домбровська, П.М. Кухарчук, А.В. Мазак, В.М. Мороз, І.А. Медведєв, Л.П. Полякова, О.В. Поступна, В.П. Садковий, О.Г. Тягушева, Я.І. Федан та ін.).

8. Соціальне партнерство в управлінні розвитком ПТО (П.Г. Лузан, В.М. Манько, Л.В. Нестерова, Л.В. Романова та ін.).

По-п'яте, зважаючи на невелику кількість наукових досліджень з проблем професійно-технічної освіти, порівняно із науковими дослідженнями з розвитку державного управління у сфері вищої освіти, науковцям, які опікуються цією сферою, бажано більше зосередити свою увагу на питаннях розвитку та удосконалення професійно-технічних навчальних закладів, науково-методичних та навчально-методичних центрів професійно-технічної освіти. Адже проблеми застарілої матеріально-технічної бази, підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів, якості освітніх послуг та проходження практик, працевлаштування випускників залишаються в багатьох випадках відкритими та такими, що потребують невідкладної допомоги з боку держави, органів державного управління.

По-шосте, вважаємо, що серед перспективних напрямів проблематики державного управління функціонування та розвитку системи професійно-технічної слід зосередити увагу на дослідженні основних нормативно-правових актів (законів, постанов, наказів, листів), що регламентують діяльність установ і закладів системи професійно-технічної освіти; та аналізі наукових статей як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників з означеної проблематики, а також аналізі міжнародного досвіду у розв'язанні актуальних сучасних і стратегічних завдань, що стоять перед професійно-технічною освітою.

Література:

1. Александров В.Т. Державні механізми управління якістю неперервної освіти в Україні: монографія / В.Т. Александров. — Суми: СумДУ, 2012. — 366 с.

2. Аніщенко О.В. Теоретичне і виробниче навчання у професійно-технічних навчальних закладах: короткий термінологічний словник / О.В. Аніщенко, Н.В. Смоляна. — К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. — 103 с.

3. Взаємодія суб'єктів управління професійно-технічною освітою: теорія і практика: монографія / [В.І. Свистун, В.С. Болгаріна, В.А. Григор'єва, П.Б. Семенов, Г.В. Єльнікова, Т.Ю. Чернова]; Нац. акад. пед. наук Ук-

раїни, Ін-т проф.-техн. освіти. — К.: Педагогічна думка, 2012. — 303 с.

4. Вплив трансформації ринкової економіки на управління розвитком професійно-технічної освіти: монографія / за наук. ред. В.І. Свистун. — К.: ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. — 184 с.

5. Григанська С.В. Державне регулювання системи вищої освіти в Україні: дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Григанська С.В. — Запоріжжя, 2008. — 232 с.

6. Децентралізація управління професійно-технічною освітою: монографія / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т проф.-техн. освіти; авт. кол.: В. І. Свистун [та ін.]. — К.: Педагогічна думка, 2012. — 356 с.

7. Домбровська С.М. Державне управління вищою освітою в умовах трансформаційних змін: монографія / С.М. Домбровська. — Харків: Оберіг, 2010. — 176 с.

8. Коробко Л.І. Державне регулювання системи професійно-технічної освіти в Україні: автореф. дис. ... канд. наук держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Коробко Л.І.; Класичний приватний університет. — Запоріжжя, 2008. — 37 с.

9. Мороз В.М. Мотиваційний механізм стимулювання трудового потенціалу України: державно-управлінський аспект: монографія / В.М. Мороз. — Харків: Вид-во "С. А. М.", 2012. — 408 с.

10. Мороз С.А. Механізми державного управління розвитком трудового потенціалу вищих навчальних закладів України: автореф. дис. ... канд. наук держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Мороз С.А.; Нац. ун-т цивільного захисту України. — Харків, 2017. — 27 с.

11. Методологічні аспекти розвитку галузі науки "Державне управління": наукова розробка / За заг. ред. В.В. Толкованова, Ю.П. Сурміна. — К.: НАДУ, 2014. — 72 с.

12. Напрями реформування системи професійно-технічної освіти в умовах європейської інтеграції (досвід, аналіз, прогнози): колективна монографія / За ред.: В.М. Аніщенко [та ін.]. — К.: Педагогічна думка, 2012. — 188 с.

13. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року" // Офіційний вісник України. — 2013. — № 50. — С. 18.

14. Педагогічні засади децентралізації управління професійно-технічною освітою: наук.-допоміж. бібліогр. покажч. / Упоряд. Капран С.Б. — К.: ІПТО НАПН України, 2012. — 56 с.

15. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]: указ Президента України № 344/2013 від 25 черв. 2013 року // Освіта.UA. — Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/other/36322/> (дата звернення: 28.01.2018).

16. Про професійно-технічну освіту: закон України від 10.02.1998 року № 103/98-ВР // Вісник Верховної Ради України. — 1998. — № 32. — Ст. 215.

17. Поступна О.В. Механізми державного управління вищою освітою на регіональному рівні: дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Поступна О.В.; Харків. регіон. ін-т держ. упр. — Харків, 2010. — 231 с.

18. Ростовский Р.В. Государственное регулирование сферы высшего профессионального образования: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05 / Ростовский Р.В.; Всерос. гос. налоговая акад. М-ва финансов РФ. — Москва, 2008. — 175 с.

19. Сікорська І.М. Удосконалення державного управління вищою освітою в контексті європейської інтеграції: дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Сікорська І.М. — Донецьк, 2006. — 235 с.

20. Теорія і практика впровадження інноваційних технологій навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників: монографія / [Лузан П.Г., Манько В.М., Нестерова Л.В., Романова Г. М.]; за заг. ред. Г.М. Романової. — Київ: ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. — 216 с.

21. Управління розвитком професійно-технічної освіти в сучасних умовах: теорія і практика: монографія / [Г.В. Єльнікова [та ін.]; за ред. В.І. Свистун. — К.: ТОВ "НВП Поліграфсервіс", 2014. — 338 с.

22. Barabasch A. Work and Education in America: The Art of Integration / Antje Barabasch, Felix Rauner. - Heidelberg, London, New York : Springer Science + Business Media, 2011. — 286 p. — (Technical and Vocational Education and Training: Issues, Concerns and Prospects, vol. 15).

23. Rauner F. Handbook of Technical and Vocational Education and Training Research / Felix Rauner, Rupert Maclean. — Springer Verlag, Dordrecht, 2008. — 1104p. — (International Library of Technical and Vocational Education and Training).

24. Zhao Z. Areas of Vocational Education Research / Zhiquan Zhao, Felix Rauner. — Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2014. — 274 p. — (New Frontiers of Educational Research).

References:

1. Aleksandrov, V.T. (2012), Derzhavni mekhanizmy upravlinnia yakistiu nepererвної osvity v Ukraini [State Mechanisms for Quality Management of Continuing Education in Ukraine], SumDU, Sumy, Ukraine.

2. Anishchenko, O.V. and Smoliana, N.V. (2012), Teoretychne i vyrobnyche navchannia u profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladakh: korotkyi terminolohichnyi slovnyk [Theoretical and production training in vocational schools: a short vocabulary], Vydavets PP Lysenko M.M., Kyiv, Nizhyn, Ukraine.

3. Svystun, V.I. Bolharina, V.S. Hryhorieva, V.A. Semenov, P.B. Yelnykova, H.V. and Chernova, T.Yu. (2012), Vzaiemodiia subiektiv upravlinnia profesiino-tekhnichnoi osvitoiu: teoriia i praktyka [Interaction of subjects of management of vocational education: theory and practice], Pedahohichna dumka, Kyiv, Ukraine.

4. Svystun, V.I. Yelnykova, H.V. and Petrenko, L.M. (2014), Vplyv transformatsii rynkovoї ekonomiky na upravlinnia rozvytkom profesiino-tekhnichnoi osvity [Impact of the transformation of a market economy on the management of the development of vocational education], TOV NVP Polihrafservis, Kyiv, Ukraine.

5. Hryhanska, S.V. (2008), "State regulation of the higher education system in Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, Public Administration, Zaporizhzhia, Kyiv, Ukraine.

6. Svystun, V.I. Yelnykova, H.V. and Aistrakhanov, D.D. (2012), Detsentralizatsiia upravlinnia profesiino-tekhnichnoi osvitoiu [Decentralized management of vocational education], Pedahohichna dumka, Kyiv, Ukraine.

7. Dombrovska, S.M. (2010), Derzhavne upravlinnia vyshchoiu osvitoiu v umovakh transformatsiinykh zmin [State administration of higher education in conditions of transformational change], Oberih, Kharkiv, Ukraine.

8. Korobko, L.I. (2008), "State regulation of vocational education system in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public Administration, Kласychnyi pryvatnyi universytet, Zaporizhzhia, Ukraine.

9. Moroz, V.M. (2012), Motyvatsiinyi mekhanizm stymulivannia trudovoho potentsialu Ukrainy: derzhavno-

upravlinskyi aspekt [Motivational mechanism of stimulation of labor potential of Ukraine: state-management aspect], Vyd-vo S. A. M., Kharkiv, Ukraine.

10. Moroz, S.A. (2017), "Mechanisms of public administration for the development of labor potential of higher educational institutions of Ukraine", Ph.D. Thesis, Public Administration, Natsionalnyi universytet tsyvilnoho zakhystu Ukrainy, Kharkiv, Ukraine.

11. Tolkovanova, V.V. and Surmina, Yu.P. (2014), Metodolohichni aspekty rozvytku haluzi nauky "Derzhavne upravlinnia": nauk. rozrobka [Methodological aspects of the development of the field of science "Public administration": scientific development], NADU, Kyiv, Ukraine.

12. Anishchenko, V.M. Zakatnov, D.O. and Zdioruk, S.I. (2012), Napriamy reformuvannia systemy profesiino-tekhnichnoi osvity v umovakh yevropeiskoi intehtratsii (dosvid, analiz, prohnozy) [Directions of reforming the vocational education system in the conditions of European integration (experience, analysis, forecasts)], Pedahohichna dumka, Kyiv, Ukraine.

13. President of Ukraine (2013), Decree "The National Strategy for the Development of Education in Ukraine until 2021", Ofitsijnyj visnyk Ukrainy, vol. 50, p. 18.

14. Kapran, S.B. (2012), Pedahohichni zasady detsentralizatsii upravlinnia profesiino-tekhnichnoi osvitoiu [Pedagogical bases of decentralization of management of vocational education: science-auxiliary. bibliographer pointer], IPTO NAPN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

15. President of Ukraine (2013), Decree "About the National Strategy for the Development of Education in Ukraine until 2021", available at: <http://osvita.ua/legislation/other/36322/> (Accessed 28 January 2018).

16. Verkhovna Rada of Ukraine (1998), The Law of Ukraine "About vocational education", Visnyk Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 32, st. 215.

17. Postupna, O.V. (2010), "Mechanisms of state administration of higher education at the regional level", Abstract of Ph.D. dissertation, Public Administration, Kharkiv. rehion. In-t derzh. upr., Kharkiv, Ukraine.

18. Rostovskyi, R.V. (2008), "State regulation of the sphere of higher professional education", Abstract of Ph.D. dissertation, Public Administration, Vseros. hos. nalohovaia akad. M-va fynansov RF, Moscow, Russia.

19. Sikorska, I.M. (2006), "Improving public administration in higher education in the context of European integration", Abstract of Ph.D. dissertation, Public Administration, Donetsk, Ukraine.

20. Luzan, P.H. Manko, V.M. Nesterova, L.V. and Romanova, H.M. (2014), Teoriia i praktyka vprovadzhennia innovatsiinykh tekhnolohii navchannia u profesiinu pidhotovku kvalifikovanykh robitnykiv [Theory and practice in the field of innovative technology in the Navy region in the field of training kvalifikovanykh robitnykiv], TOV NVP Polihrafservis, Kyiv, Ukraine.

21. Yelnykova, H.V. (2014), Upravlinnia rozvytkom profesiino-tekhnichnoi osvity v sучasnykh umovakh: teoriia i praktyka [Managing a rozvytkom professiochno-tehnichnoi osvity in the daily mentalities: theory and practice], TOV NVP Polihrafservis, Kyiv, Ukraine.

22. Barabasch, A. and Rauner, F. (2011), Work and Education in America: The Art of Integration, Springer Science & Business Media, Berlin, FRG.

23. Rauner, F. and Maclean, R. (2008), Handbook of Technical and Vocational Education and Training Research, Springer Science & Business Media, Berlin, FRG.

24. Zhao, Z. and Rauner, F. (2014), Areas of Vocational Education Research Springer Science & Business Media, Berlin, FRG.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2018 р.